

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาบทบาทของชาวโทรทัศน์ที่มีต่อการให้สถานภาพนั้น เกี่ยวข้องกับแนวคิดเบื้องต้นทางด้านสังคมวิทยาในเรื่อง สถานภาพ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

สถานภาพ (Status)

มนุษย์ทุกคนย่อมมีสถานภาพถ้าไม่เป็นทางการก็เป็นทางอ้อม ทุกคนมีสถานภาพติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดแล้ว เช่น เป็นลูกสาวกานัน ลูกชายผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้หญิง เป็นผู้ชาย ดังนี้ เป็นต้น สถานภาพของบุคคลในสังคมแต่ละคนต่างก็มีสถานภาพมากมาย สถานภาพเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ติดต่อสัมพันธ์กัน โดยอาศัยสถานภาพของบุคคลเป็นหลักในการติดต่อเกี่ยวข้องกัน เช่น เราจะไปดูงานต่างประเทศเราจะต้องทำพาสปอร์ตที่เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ ทำวีซ่าที่สถานทูต ซื้อตั๋วเครื่องบินที่บริษัทการบิน ฯลฯ เราไม่จำเป็นต้องรู้จักใครเป็นส่วนตัว แม้แต่ชื่อของบุคคลก็ไม่จำเป็นต้องรู้จัก ก็สามารถติดต่อจัดการเรื่องของเราได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปตามสถานภาพ สถานภาพจะกำหนดสิทธิหน้าที่ของบุคคลนั้นว่าจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในสังคมอย่างไร โดยเฉพาะสังคมในแบบทุติยภูมิ (Secondary Group) มักจะติดต่อกันตามสถานภาพ หรือตามตำแหน่งที่บุคคลมีอยู่ เช่น นายจ้างกับลูกจ้าง

รองศาสตราจารย์สุพัตรา สุภาพ (2525 : 30) กล่าวว่า "สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่า บุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น"

ศาสตราจารย์ประ เสริฐ แยมกลั่นพุง กล่าวว่า "สถานภาพหมายถึงสิทธิและหน้าที่ที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวมและมักจะมีคามหมายเป็นการเปรียบเทียบความสูงต่ำในสังคม กล่าวคือ บุคคลมีสิทธิที่จะ

เรียกร้องให้ผู้อื่นเคารพแต่ไหน สถานภาพกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่นและสถานภาพของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับตำแหน่งต่าง ๆ (Positions)"

ศาสตราจารย์ ดร.ประสพ หลักศิลา กล่าวว่า "สถานภาพ คือ ตำแหน่งหน้าที่การงานซึ่งกำหนดขึ้นในโครงสร้างหรือระบบของสังคม ในแต่ละระบบของสังคมย่อมมีตำแหน่งหรือสถานภาพต่าง ๆ และมีระเบียบหรือบทบาทสถานภาพสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของตำแหน่งหรือสถานภาพนั้น ๆ ควบคู่ไปด้วยเสมอ

Horton และ Hunt กล่าวว่า สถานภาพ โดยทั่วไปแล้วหมายความถึงลำดับชั้น (Rank) หรือตำแหน่ง (Position) ของบุคคลในกลุ่ม หรือของกลุ่มที่สัมพันธ์กับกลุ่มอื่น

ในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวว่าไว้ว่า สถานภาพหมายถึง ฐานะหรือเกียรติภูมิของบุคคลหรือของกลุ่มในชุมชน เป็นตำแหน่งของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมนับถือจากสาธารณชน สถานภาพจะสูงต่ำเพียงไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่ถือว่าสำคัญ เช่น อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา วงศ์สกุล ฯลฯ

จากความหมายของสถานภาพที่หลายท่านได้ให้ไว้พอสรุปได้ว่าสถานภาพเป็นตำแหน่งของบุคคลที่เกิดขึ้นจากสัมพันธ์ภาพทางสังคม

มนุษย์ต่างก็เป็นสมาชิกของสังคม เช่น เป็นสมาชิกของครอบครัว ของอำเภอ ของจังหวัด ของวิทยาลัย ขององค์การ ของสมาคม ของประเทศ ฯลฯ สมาชิกแต่ละคนก็มีสถานภาพ (Status) เช่น เป็นแม่ ปลัดอำเภอ อธิการ นายกสมาคม (ณรงค์ เล็งประชา, 2528 : 70-72)

นักสังคมวิทยา รอล์ฟ ลินตัน (Rolph Linton) ได้แบ่งสถานภาพออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิดหรือสถานภาพที่ติดตัวมากับสถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถ หรือสถานภาพโดยการกระทำ (สุขุม ศรีบุรินทร์, 2525 : 57)

1. สถานภาพที่ติดตัวมา หรือสถานภาพโดยกำเนิด หรือสถานภาพ โดยการสืบทอด คือ สถานภาพที่ได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนด หรือเป็นเรื่องของการที่บุคคลได้รับสถานภาพมาโดยเงื่อนไขทางชีวภาพ (Biological Conditions) เช่น เป็นหญิง ชาย ผู้ใหญ่ ลูกกรรมกร ลูกประธานาธิบดี เจ้าฟ้า-ชาย ตำแหน่ง เช่นนี้เกิดขึ้นเองโดยวิธีการทางสังคม อาจเกิดจากประเพณี ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1.1 สถานภาพทางวงศ์ญาติ (kinship status) บุคคลย่อมมีความผูกพันกันทางสายโลหิต เป็นญาติ พี่น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย

1.2 สถานภาพทางเพศ (Sex Status) บุคคลเกิดมามีเพศแยกออกเป็นชายและหญิง บุคคลที่ได้รับสถานภาพทางเพศย่อมมีบทบาท คือ สิทธิหน้าที่แตกต่างกัน

1.3 สถานภาพทางอายุ (Age Status) บุคคลได้รับสถานภาพตามเกณฑ์ของอายุ เช่น ผู้เยาว์ ผู้ใหญ่ ตามกฎหมายกำหนดว่าหญิงชายบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ คนที่บรรลุนิติภาวะกับยังไม่บรรลุนิติภาวะย่อมมีสิทธิต่างกัน

1.4 สถานภาพทางเชื้อชาติ (Race Status) เช่น จีน แขก นิโกร

1.5 สถานภาพทางถิ่นกำเนิด (Regional Status) บุคคลในถิ่นใดย่อมได้รับสถานภาพว่าเป็นคนของท้องถิ่นนั้น เช่น เกิดภาคเหนือ ก็ได้รับสถานภาพเป็นชาวเหนือ

1.6 สถานภาพของชั้นสังคม (Class Status) บุคคลที่เกิดมาจากครอบครัวของชนชั้นต่ำก็มีสถานภาพเป็นคนชั้นต่ำ

1.7 สถานภาพทางวรรณะ (Caste) ในบางสังคม เช่น อินเดีย ซึ่งมีการแบ่งเป็นวรรณะใหญ่ 4 วรรณะ ตามหน้าที่การงาน

1.8 สถานภาพทางศาสนา (Religion) เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิดอีกทางหนึ่งจากการที่พ่อแม่นับถือศาสนาใด ลูกที่เกิดมาก็จะเป็นศาสนิกชนของศาสนานั้น ๆ สถานภาพทางศาสนาที่ได้มาโดยกำเนิดนี้ อาจเปลี่ยนแปลงได้ถ้าบุคคลนั้นโตขึ้นและเกิดความเลื่อมใสในศาสนาอื่น อาจเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นได้

2. สถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถหรือสถานภาพโดยการกระทำ (Achieved Status) เป็นสถานภาพที่ต้องดิ้นรนขวนขวายด้วยความสามารถของตนเองอาจด้วยการศึกษา ลงทุน ฯลฯ สถานภาพแบบนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ส่วนใหญ่วัดกันด้วยการศึกษา ประสบการณ์ และผลจากการกระทำ สถานภาพประเภทนี้เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลัง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำ และสังคมกำหนดให้ เช่น ตำแหน่งผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี นายแพทย์ ผู้จัดการ

สถานภาพโดยการกระทำมีดังนี้

2.1 สถานภาพทางสมรส (Marital Status) หญิงชายสมรสแล้วฝ่ายชายมีสถานภาพเป็นสามี หญิงเป็นภรรยา

2.2 สถานภาพทางการเมือง (Political Status) บุคคลที่สนใจอยู่ในวงการเมืองอาจได้รับสถานภาพทางการเมือง เช่น สมาชิกของพรรคการเมือง วุฒิสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี

2.3 สถานภาพทางการศึกษา (Educational Status) ผู้ศึกษาย่อมได้สถานภาพตามวุฒิที่ตนศึกษา เช่น เป็นบัณฑิต ศษฎ์บัณฑิต

2.4 สถานภาพทางบิดามารดา (Parental Status) ได้แก่ การเป็นพ่อ เป็นแม่

2.5 สถานภาพทางอาชีพ (Occupational Status) สังคมประชาธิปไตยให้โอกาสเลือกประกอบอาชีพได้ตามความสามารถ บุคคลจึงได้สถานภาพตามประกอบอาชีพ เช่น ช่างไม้ ช่างสวน วิศวกร นายแพทย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ สถานภาพยังสามารถแบ่งออกได้ตามที่มีความสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

1. สถานภาพเฉพาะ (Private Status) หรือเป็นตำแหน่งที่ได้มาจากการมีความสัมพันธ์กับคนอื่น (Associational Status) เช่น ช่างตัดผม เราจะรู้ว่าเขาเป็นช่างตัดผมเมื่อเขาทำหน้าที่

2. สถานภาพทั่วไป (Public Status) เป็นสถานภาพประจำตัวของบุคคลที่ไม่เปลี่ยนแปลง มีลักษณะปรากฏให้เห็นในสังคม แม้เขาจะอยู่ในขณะทำหน้าที่หรือจะแสดงบทบาทหรือไม่ก็ตาม เช่น พระสงฆ์

สถานภาพแต่ละประเภทยังมีความสำคัญแตกต่างกัน และถือว่าสูงกว่าระดับสถานภาพอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในสังคมนั้น ๆ ทำให้แต่ละสังคมกำหนดความสำคัญของสถานภาพไม่เหมือนกัน

E.T. Hiller ได้กล่าวถึงสถานภาพที่สำคัญ (key status) เป็นสถานภาพที่สำคัญกว่าหรือควรมาก่อนสถานภาพอื่น ๆ เช่น ในสังคมอเมริกันถือว่าการประกอบอาชีพเป็นสถานภาพที่สำคัญ เป็นสถานภาพหลัก (key status) ของบุคคล (ประสาธน์ หลักศิลา, 2514 : 166) และทำให้ได้มาซึ่งสถานภาพอื่น ๆ ด้วย เช่น สถานภาพในเรื่องชั้นและสังคม เราจะทราบว่าเขามีตำแหน่งทางสังคมเป็นอย่างไร ก็โดยการพิจารณาจากอาชีพของเขา ในบางสังคมสถานภาพที่สำคัญอันเป็นสถานภาพหลักนั้นอาจเป็นเรื่องเพศ อายุ หรือตำแหน่งทางการเมือง อย่างในสังคมไทยเราเคยถือว่าสถานภาพทางการศึกษาเป็นสถานภาพหลักที่สำคัญ

นอกจากแนวคิดเบื้องต้นทางสังคมวิทยาเรื่องสถานภาพแล้ว จะขอกกล่าวถึงแนวคิดทางด้านสังคมวิทยาเรื่องการจัดลำดับชั้นทางสังคม สถาบันทางสังคม ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศของ Wilbur Schramm รวมทั้งแนวคิดทางวิชาสัญวิทยา (Semiology) ซึ่งจะใช้วิเคราะห์ตัวเนื้อหาหรือที่เรียกว่า ตัวบท (Text) ของข่าวโทรทัศน์ โดยจะกล่าวตามลำดับดังนี้

การจัดลำดับชั้นทางสังคม

การจัดลำดับชั้นทางสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากระบบชนชั้นศักดินา หรือระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ผสมกับระบบชนชั้นของสังคมปัจจุบัน การจัดลำดับชั้นทางสังคมไทยมักถือเอาเกียรติยศหรือฐานทางสังคมหรือตำแหน่ง (Status) เป็นเกณฑ์ เช่นตระกูลความสำเร็จในการทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาที่ได้รับ ลักษณะอาชีพที่มีเกียรติแตกต่างกัน เป็นต้น

ไพฑูริย์ เครือแก้ว (2513 : 118) ได้ให้ข้อสังเกตว่าเกียรติหรือฐานะของบุคคลในสังคมไทย มักจะเป็นผลมาจากการรวมของปัจจัยหลายอย่าง

เช่น ถ้าได้รับการศึกษาสูงก็จะช่วยให้มีโอกาสประกอบอาชีพที่มีเกียรติ และอยู่ในตำแหน่งสูงมีรายได้มาก เป็นต้น รายละเอียดของการแบ่งชนชั้นมีดังนี้คือ

1. ในหลวง ราชนี หรือพระราชวงศ์ระดับสูง
2. คณะรัฐมนตรี รัฐบุรุษที่มีชื่อ คณะองคมนตรี
3. ข้าราชการชั้นผู้นำ ปลัดกระทรวง อธิบดี นายทหาร ตำรวจ
ผู้นำทางการเมือง การค้า และสังคม
4. ปัญญาชนชั้นนำ ข้าราชการชั้นพิเศษต่าง ๆ อาจารย์ผู้ทรง-
คุณวุฒิ นักธุรกิจชั้นนำ นักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง
5. ข้าราชการทั่ว ๆ ไป พ่อค้า ประชาชน ปัญญาชนในระดับ
กลาง
6. ข้าราชการชั้นจตุวา ชั้นตรี
7. เสมียนพนักงานชั้นต่ำ กรรมกรผู้มีฝีมือ
8. กรรมกรผู้ไม่มีฝีมือ ชาวนา

ปัจจัยในการแบ่งชนชั้นทางสังคม มิได้คำนึงถึงเงินแต่อย่างเดียว แต่คำนึงถึงแบบแผนในการดำเนินชีวิตด้วย

อานนท์ อาภาภิรม ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดลำดับชั้นทางสังคม ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับโพทรีย์ เครือแก้ว คือ การแบ่งลำดับชั้นทางสังคมนั้นได้อาศัยวงศ์ตระกูล ครอบครัวที่กำเนิดมา และสิ่งแวดล้อมอันประกอบด้วยสถานภาพทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ และสถานที่อยู่อาศัย มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

สถาบันทางสังคม (Social Institution)

บุญสนอง บุญโยทยาน (2518 : 43-44) กล่าวว่า "สถาบัน" ทางสังคมวิทยา หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรม (concrete) ที่สังเกตเห็นได้และสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่เป็นสิ่งที่มียู่ สิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การประกอบพิธีทางศาสนา การสมรส การดำเนินการในการปกครองและการเมือง ส่วนสิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ สิ่งที่เป็นบทัสถาน (บรรทัดฐาน) ของสังคมต่างๆ ซึ่งมนุษย์รู้อยู่แน่นอนว่ามีอยู่ แม้ว่าจะไม่ได้บันทึกเป็นหลักฐานที่แน่นอนก็ตาม... สถาบันในวิชาสังคมวิทยา หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีลักษณะ

แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นไปในแบบของการร่วมมือกัน โดยร่วมมือกันอย่างถาวรและเป็นการร่วมมือภายใต้กฎเกณฑ์ใดกฎเกณฑ์หนึ่ง นอกจากนั้น การที่พฤติกรรมใดของมนุษย์ที่จะเป็นพฤติกรรมที่เรียกว่าสถาบันได้ พฤติกรรมนั้นจะต้องมีลักษณะ เฉพาะตัวและ เปลี่ยนแปลงยาก

อานนท์ อากาศิรม (2518 : 19) ให้ความหมายว่า "สถาบัน" คือ ที่รวมของบัทสถานชุดใดชุดหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แน่นอน ซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า สถาบันมีความหมาย 2 นัย คือ

1. สถาบันทางรูปธรรม ได้แก่ องค์การ สมาคม วิทยาลัย มหาวิทยาลัย
2. สถาบันทางนามธรรม ได้แก่ ระเบียบหรือระบบการที่ปฏิบัติอยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ

สถาบันในความหมายทางสังคมวิทยา คือ สถาบันทางนามธรรม อันได้แก่ ระเบียบ กฎหมาย หรือแนวปฏิบัติที่ตามมาจนเคยชินและเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันในสังคม

จึงพอสรุปความหมายของสถาบันได้ว่า สถาบันสังคม หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการรวมกลุ่มกัน ที่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นระเบียบ มีระบบ และมั่นคง

นักสังคมวิทยา ได้จำแนกสถาบันทางสังคมไว้ตามสายใยแห่งระบบความสัมพันธ์ของคนในแต่ละสังคม ดังนี้ (ทองปลิว ชื่นชม, 2522 : 17-18)

1. สถาบันครอบครัว (Family Institution) ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่คงทนที่สุด มนุษย์ทุกคนต้องอยู่ในสถาบันนี้
2. สถาบันเศรษฐกิจ (Economic Institution) เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง เพราะความต้องการทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และความต้องการของมนุษย์ก็ไม่มีขอบเขต สถาบัน

เศรษฐกิจเป็นสถาบันเก่าแก่ที่มีมานานเพราะ เป็นสถาบันที่กล่าวถึงวิธีการอยู่รอดของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านการผลิต การแจกจ่าย หรือการแลกเปลี่ยนค้าขายและการบริโภค สถาบันเศรษฐกิจยังแบ่งออกเป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มค้าขาย ฯลฯ

3. สถาบันการเมืองและการปกครอง (Governmental Institution) เป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งสถาบันหนึ่ง เพราะอยู่ในฐานะที่เป็นหน่วยควบคุมทางสังคม (Social control) สังคมมนุษย์จึงต้องมีกฎเกณฑ์ ขอบบังคับเพื่อความจำเป็นในการติดต่อสัมพันธ์กัน ฉะนั้น ทุกสังคมจะต้องมีรูปแบบการปกครองบางอย่าง เพื่อการอยู่รอดของกลุ่มหรือสังคม

สถาบันการเมืองและการปกครอง สามารถแบ่งออกได้เป็น

- 3.1 สถาบันพระมหากษัตริย์
- 3.2 สถาบันทหาร
- 3.3 สถาบันนิติบัญญัติ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิกต่าง ๆ
- 3.4 สถาบันบริหาร อันได้แก่ รัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศ
- 3.5 สถาบันตุลาการ อันมีหน้าที่ตัดสินคดีความต่าง ๆ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ

4. สถาบันการศึกษา (Educational Institution) การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น จึงต้องเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม การเรียนรู้ของมนุษย์ไม่มีสิ้นสุด การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดไป

5. สถาบันศาสนา (Religions Institution) ศาสนาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว เป็นสถาบันที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับสังคมมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งทุกคนต้องให้ความเคารพ ด้วยรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับตนและส่วนรวม สถาบันศาสนาในความหมายทางสังคมวิทยา หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มองค์การที่มีระเบียบวิธีการตามจุดประสงค์

6. สถาบันนันทนาการ มนุษย์เราทำงานเพื่อดำรงชีวิตแล้ว ก็ต้องการพักผ่อน ต้องการความบันเทิงใจด้วยในระหว่างพักผ่อน จึงได้เกิดกลุ่มอาชีพ

เช่น คารา นักร้อง ฯลฯ สถาบันนันทนาการ ได้ทวีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน จนเป็นที่ยอมรับมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต

ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ

ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศของ Wlibur Schramm (1964 : 135-136) ได้กล่าวว่า "สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล"

การที่บุคคลได้รับการยกย่องในหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ที่ประชาชนรู้จักและเชื่อถือเท่ากับเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่บุคคลนั้น ความจริงการเพียงแต่ถูกเอ่ยชื่อโดยสื่อมวลชนก็เป็นการช่วยยกสถานภาพของปัจเจกบุคคลแล้ว ดังที่ Lazarsfeld และ Merton กล่าวว่า

"สื่อมวลชนให้ชื่อเสียง และเพิ่มอำนาจแก่บุคคลโดยการยอมรับสถานภาพของบุคคล การได้รับการยอมรับจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความสำคัญมาก พอที่ถูกคัดเลือกออกมาจากมวลชนจำนวนมากที่ต่างคนต่างไม่รู้จักกัน และแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมและความเห็นของบุคคลที่ถูกคัดเลือกนั้น มีความสำคัญมากพอที่ประชาชนควรให้ความสนใจ"

ในประเทศด้อยพัฒนาที่มีสื่อมวลชนน้อย และชื่อของบุคคลที่ปรากฏในข่าวก็ยังมีน้อยนั้น พลังของสื่อมวลชนเช่นนี้อาจมีมากยิ่งขึ้นกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว และช่วยปูทางในการสร้างความเป็นผู้นำให้แก่สังคม

ผู้นำทางการเมืองในประเทศด้อยพัฒนาทราบมานานแล้วว่า สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล แต่ผู้นำในท้องถิ่นก็มีความจำเป็นต้องมีสถานภาพที่สูงขึ้นด้วย ผู้นำในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังหมายถึงพัฒนากร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และบุคคลอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา หรือให้คำแนะนำแก่ชาวบ้าน เสียงของบุคคลเหล่านี้ที่พูดผ่านเครื่องรับวิทยุ รูปหรือคำพูดของบุคคลเหล่านี้ในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสถานภาพในท้องถิ่นของคนเหล่านี้ และทำให้ชื่อเสียงของบุคคลเหล่านี้เป็นที่ติดตาติด

ใจของชาวบ้าน สื่อมวลชนของรัสเซีย ยุโรปตะวันออก และจีนคอมมิวนิสต์ ที่ตีพิมพ์หรือออกอากาศเกี่ยวกับกรรมกรตัวอย่าง รายงานการผลิต ผลสำเร็จของการทำงานร่วมกัน และตัวอย่างอื่น ๆ อันเป็นผลสำเร็จของการพัฒนา ดูเหมือนจะเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดในเรื่องนี้ จึงไม่น่าสงสัยเลยว่าสื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่ขบวนการพัฒนาประเทศได้ (เสถียร เขยประทับ, 2528 : 73)

สัญวิทยา (Semiology) และการวิเคราะห์เชิงสัญวิทยา (Semiological analysis)

สัญวิทยา (Semiology หรือ Semiotics) นั้น O'Sullivan and others (1983 : 210, 214) ได้อธิบายและให้คำจำกัดความไว้ว่าเป็นการศึกษาในเรื่องของสัญญาณ (Sign) รหัส (codes) และวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญของสัญญาณ และการที่สัญญาณนั้นถูกนำมาใช้ในสังคม

สัญญาณนี้ มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. จะต้องมีลักษณะทางกายภาพ
2. จะต้องมีความหมายถึงบางสิ่งบางอย่างนอกเหนือจากตัวของมันเอง
3. สัญญาณนี้ จะต้องถูกนำมาใช้และรับรู้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นสัญญาณ

Ferdinand de Saussure (อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริภาวะ และ กาญจนา แก้วเทพ 2531 : 183-184) อธิบายความหมายของ สัญญาณว่า เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยอายตนะ (ประสาทสัมผัสทั้ง 5) และเป็นสิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งตกลงใช้สิ่งนั้นเป็นเครื่องหมาย (mark) ถึงอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ได้ปรากฏในสัญญาณนั้น

Saussure แบ่งสัญญาณออกเป็น 2 ส่วนคือ คำหมาย (Signifier) หรือ Sound-image กับคำหมายถึง (signified) หรือ concept คำหมายคือ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นเครื่องหมาย เช่น เมื่อเราเขียนคำว่า "ม้า" โดยมุ่งที่จะให้หมายถึงตัวม้าจริง ๆ ตัวอักษรคำว่า "ม้า" ถือเป็นคำหมาย ส่วนตัวม้าจริง ๆ เป็นคำหมายถึง กระบวนการทั้งหมดนี้เราเรียกว่ากระบวนการสร้างความหมาย (signification) การศึกษาในเชิงสัญวิทยาให้ความสำคัญกับ

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยนำเอาตัวบท (Text) มาวิเคราะห์เพื่อ ดูว่าตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไร ในการสื่อสารของคนเรานั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เกิดขึ้นตลอดเวลา การวิเคราะห์ทาง สัญญวิทยา นั้นเราจะไม่นำถึงถึง เนื้อหา เพราะเนื้อหาไม่ได้สร้างความหมายของ ตัวบท แต่ความสัมพันธ์ของตัวหมายและตัวหมายถึง เป็นตัวสร้างความหมาย

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ (2531 : 184-185) ได้ อธิบายถึงแนวคิดเชิงสัญญวิทยาว่า

โดยหลักการแล้ว อะไรก็ตามที่สามารถสร้างประทับความรู้สึก ได้ก็สามารถจะเป็นสัญลักษณ์ได้ และการประทับความรู้สึกที่เกิดจาก สัญลักษณ์นี้ก็ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับภาพประทับความรู้สึกที่เกิดจากสิ่ง ที่เป็นตัวหมาย (หมายความว่า การเห็นตัวอักษรคำว่า "ม้า" ไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก เช่นเดียวกับการได้เห็นม้า จริง ๆ) จุดนี้จึงเป็นจุดที่มีความสำคัญและทำให้เราต้องให้ความสนใจ กับระบบสัญลักษณ์ทั้งระบบเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความหมาย เรื่องของการถ่ายทอด เรื่องของการแตกตัว (อนุพันธ์ - derive) ทั้งหลายนั้นล้วนแล้วแต่มีที่มาจาก ระบบสัญลักษณ์และความรู้ที่เรามีต่อระบบสัญลักษณ์ทั้งนั้น การที่บรรดาสัญญะ แต่ละตัวเกิดมีความหมายเฉพาะขึ้นได้ ก็เนื่องจากสัญลักษณ์แต่ละตัวนั้นมีความผิดแผกแตกต่างกัน และต่างมีตัวเลือกออกไปหลาย ๆ แบบ (โดยที่ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นอย่างมีระบบไม่ใช่ความบังเอิญ) การเกิดขึ้นของความหมายทั้งหลาย ล้วนถูกควบคุมจากรหัสทางภาษาศาสตร์หรือรหัสของระบบสัญลักษณ์ และจากค่านิยม (ไม่ว่าจะเป็นค่านิยม ในทางบวกหรือทางลบก็ตาม) ที่กำหนดมาจากกฎเกณฑ์ของวัฒนธรรม และกฎเกณฑ์ของระบบสัญลักษณ์เอง วิชาสัญญวิทยาก็คือ วิชาที่นำการสำรวจธรรมชาติของระบบสัญลักษณ์ (วากยสัมพันธ์ - Syntax) ระบบสัญลักษณ์นำการควบคุมการสร้างความหมายของ "ตัวบท" (Text) ให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อนอย่างแผง เร้นและต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรม ความหมายที่กล่าวถึงนี้มีทั้ง 2 ระดับ คือ ระดับความหมายโดยอรรถ (denotative) และความหมายโดยนัย (connotative) โดยที่ความหมายโดยนัยนั้นหมายถึง กลุ่มของ

ความหมายที่มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน และภาพลักษณะที่ถูกกระตุ้นและแสดงออกโดยการใช้และการนำเอาสัญลักษณ์มาผสมกันเป็นแบบต่าง ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ ในกรณีของนิทานปรัมปรา (myth) ซึ่งเน้นความคิดที่มีอยู่ในสังคมดั้งเดิม และเป็นเรื่องที่ได้มาโดยค่านิยม นานาชนิดที่มาจากวัฒนธรรมนั่นเอง ดังนั้น เวลาที่เราฟังเรื่องของนิทานเหล่านี้ (เช่น เรื่อง โสณน้อย เรือนงาม) และหากเราไม่ทราบความหมายของ "เรือนงาม" และไม่รู้จักค่านิยมที่มีอยู่ในสัญลักษณ์นี้ เพราะเราไม่ได้มีชีวิตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกับที่ตำนานเล่าเรื่องนี้ถือกำเนิดขึ้นมา เราย่อมจะไม่อาจเข้าถึงความหมายที่นิทานเรื่องนี้ต้องการสื่อสารได้ ตำนานปรัมปรานี้ ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งด้วยระบบสื่อสาร เช่น การนั่งเล่านิทานรอบกองไฟ เป็นต้น

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การศึกษาสื่อมวลชนก็สามารถนำเอาวิธีการข้างต้นมาใช้ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะเนื้อหาของสื่อมวลชนประกอบด้วย "ตัวบท" (Text) จำนวนมากมาย ตัวบทเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมีลักษณะมาจากมาตรฐานเดียวกันซ้ำไปซ้ำมา และถูกประกอบขึ้นมาตามกฎเกณฑ์ ระบบรหัสที่มีแบบฉบับได้แน่นอนในตัวเอง บ่อยครั้งที่ตัวบทเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาจากเรื่องราวที่แฝงเร้นอยู่เบื้องหลัง และสร้างจากภาพลักษณ์ที่มีอยู่ในวัฒนธรรมทั้งฝ่ายผู้สร้างและผู้รับบทนั้น การประยุกต์เอาสัญลักษณ์วิทยามาใช้ในการวิเคราะห์ จะช่วยให้การค้นหาคำความหมายของตัวบท (ซึ่งเราน่าจะมองในลักษณะภาพรวมทั้งหมดดีกว่าจะดูเป็นที่ละส่วน) ให้เปิดกว้างหลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าการตีความหมายตามหลักไวยากรณ์ทางภาษา หรือโดยการอาศัยการเปิดพจนานุกรมดูทีละคำ

การศึกษาสื่อมวลชนตามแนวคิดนี้ เรามุ่งศึกษา "ตัวบท" จากสื่อ เพราะ "ตัวบท" เป็นผลผลิตของสื่อมวลชนที่ผ่านกระบวนการอันสลับซับซ้อนมาแล้ว และเป็นพยานหลักฐานที่เราสามารถให้ความกระจ่างเกี่ยวกับตัวผู้ส่งสารได้เป็นอย่างดี

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ (2531 : 83-84) ได้อธิบายถึงการนำทฤษฎีที่เน้นที่ตัวสารหรือตัวเนื้อหา (ตัวบท) ของสื่อมวลชนมาศึกษาว่า

ฐานของตัวทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์เนื้อหาอยู่ที่ว่า เนื่องจากกฎต่าง ๆ ของภาษา (หรือลักษณะอื่นใดก็ตามที่ถูกทำขึ้นมาแทน หรือ "การเข้ารหัส") ถูกกำหนด หรือมีข้อจำกัดโดยโครงสร้างภายในของวัฒนธรรมดั้งเดิม (รากเดิมของวัฒนธรรม) ดังนั้นตัวเนื้อหาหรือตัวบทที่เลือกมาศึกษาจึงเป็นการเปิดโอกาสให้นำมาอ่าน และตีความได้ ดังนั้นเราจึงสามารถเข้าใจความหมายหากเรารู้กฎเกณฑ์ของภาษา และมีความคุ้นเคยอย่างดีกับวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าแนวทางในการศึกษาเรื่องนี้มีมากมาย แต่เราก็ยังสามารถระบุลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีเหล่านี้ได้คือ ประการแรก ความหมายที่เราตีความออกมาจากตัวเนื้อหาของสื่อมวลชน ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นเดียวกับความตั้งใจของผู้ส่งสารหรือเป็นความหมายเดียวกันกับผู้รับสารมีอยู่ แต่ความหมายที่เราตีความนั้น เราก็คือเป็นความหมายที่ปราศจากอคติเกิดขึ้นมาจากหลักการของระบบสัญลักษณ์ที่ใช้ในการ "เข้ารหัส" ประการที่สอง แนวการศึกษานี้ไม่ได้เน้นเฉพาะความหมายที่ปรากฏในระดับพื้นผิวหรือความหมายตามตัวหนังสือของเนื้อหาสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจต่อความหมายที่แอบแฝง หรือความหมายเชิงนัยยะ ซึ่งผู้สร้างสารอาจจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจให้เกิดความหมายดังกล่าวก็ตาม ประการที่สาม แนวทางการศึกษานี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะการวิเคราะห์ ภาษาเขียนเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึง รูปภาพ ท่าทาง เสียง หรือเครื่องมือเครื่องมือต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อความหมายด้วย

นอกจากการนำสัญวิทยาามาใช้ในการวิเคราะห์ "ตัวบท" ของสื่อมวลชนแล้ว ยังอาจนำมาศึกษาทางด้าน วาทะ อีกด้วย Saussure (อ้างถึงใน Berger 1984 : 21-22) เสนอแนวความคิดในเรื่อง ภาษา/วาทะ (language/speech) ไว้ว่า "ภาษา" เป็นสถาบันทางสังคมและระบบค่านิยมอย่างหนึ่งซึ่งไม่อาจตัดแปลงได้ตามที่บุคคลต้องการ ส่วน "วาทะ" เป็นสิ่งตรงข้ามกับ "ภาษา" เพราะบุคคลแต่ละคนจะพิจารณาเลือกสรรมาใช้เพื่อแสดงออกซึ่งความคิดและความรู้สึกของตน และนอกจากจะใช้ถ้อยคำแล้ว ยังรวมไปถึง

เสียง (phonation) ที่ใช้ในการพูดด้วย รวมเรียกว่า "ลีลา" หรือ "สร้อย" ของบุคคลผู้ใช้นั้นเองและแต่ละคนจะมีลีลาเฉพาะของตนเอง จึงทำให้ "วาทะ" แตกต่างจาก "ภาษา"

การนำสัญวิทยา เข้ามาใช้ในการศึกษาสื่อมวลชนนั้น นับเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความนิยม และได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นทุกทีในวงการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะในเรื่องของความพยายามที่จะเข้าใจว่า ผู้รับนั้นสามารถเข้าใจถึงความหมายของตัวบทที่ส่งผ่านทางสื่อได้อย่างไร ซึ่งในการศึกษาข่าวโทรทัศน์ ผู้วิจัยพยายามใช้แนวทางของสัญวิทยามาใช้เพื่อวิเคราะห์ตัวบทในเรื่องสถานการณ์ภาพว่าตัวบท (Text) นี้ มีบทบาทในการให้สถานการณ์ภาพได้อย่างไร

ข่าว-เนื้อหาของข่าวและโครงสร้างของข่าว

ในระยะหลายปีที่ผ่านมา จะพบว่ามึบุคคลในหลายวงการได้วิจารณ์ข่าวว่ามีได้เป็นเพียงการรายงานเฉพาะข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ แต่ผู้รายงานเอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ๆ และกำหนดรูปแบบของเหตุการณ์ที่เป็นข่าวก่อนที่จะนำเสนอสู่สาธารณชน ข่าวจึงเป็นเนื้อหาของสื่อมวลชนที่ถูกสร้างขึ้นจากทัศนะของผู้รายงาน ซึ่งในเรื่องนี้สามารถเห็นได้จากข่าวโทรทัศน์ที่เลือกเสนอข่าวบางข่าวและบางแง่มุมเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเงื่อนไขในแต่ละสถานการณ์

ศิริชัย ศิริกายะ (2531) ได้เสนอแนวคิดในเชิงนฤมิตการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นเรื่องอัตวิสัย เมื่อคนรับรู้ข้อมูลแล้ว จะนำมาสร้างความหมาย (making sense) ด้วยตัวเอง สารจะเป็นสิ่งที่เกิดจากการสังเกตของมนุษย์ซึ่งมีข้อจำกัดทางด้านอวัยวะ เวลา สถานที่ และประสบการณ์ มนุษย์เราสร้างสรรค์สาระขึ้นมาจากการสังเกตในเวลาและสถานที่หนึ่งและมีความหมายเฉพาะเมื่ออยู่ในบริบทที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นม่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ Stewart ได้กล่าวว่าการที่เราจะเข้าใจกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ได้ ควรเริ่มจากการยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์รับรู้สิ่งต่าง ๆ จากมุมมองที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้นเอง ดังนั้น ข่าวจึงเป็นการรายงานที่มองจากบางแง่มุมเท่านั้น

เมื่อหันกลับมาดูเนื้อหาของข่าวและโครงสร้างของข่าวโทรทัศน์จะพบว่ามักมีลักษณะที่คงที่และสามารถคาดเดาล่วงหน้าได้ เนื้อหาของข่าวในประเทศ

หนึ่งอาจแตกต่างจากอีกประเทศหนึ่งหรือในสื่อแต่ละประเทศอาจมีเนื้อหาข่าวผิดแผกแตกต่างกัน แต่สำหรับรูปแบบของข่าวโดยทั่วไปแล้วมักจะเป็นเรื่องที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่สำคัญ บุคคลชั้นนำลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ของเนื้อหาข่าวเป็นข้อที่ควรสังเกตุอย่างยิ่ง เป็นข้อที่ยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าเนื้อหาของข่าวคงจะถูกกำหนดเอาไว้จากบรรดาขีดบังคับ (constraints) จากปัจจัยภายนอกคือระบบการเมือง อุดมการณ์ และวัฒนธรรมของสังคม รวมทั้งจากปัจจัยภายใน อันได้แก่ ข้อบังคับขององค์กรและขีดจำกัดทางเทคนิค (ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531 : 206) ซึ่งเมื่อเรานำเกณฑ์เหล่านี้มาวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะข่าวโทรทัศน์ของไทยจะพบว่า เนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้จะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของข่าวโดยทั่วไป ซึ่งจากการวิเคราะห์โครงสร้างวิทยุโทรทัศน์ไทย สภาพปัจจุบันรัฐเป็นเจ้าของกิจการวิทยุและโทรทัศน์แล้วมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐทั้งหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินการ (ได้แก่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท.) ช่อง 11 และสถานีในเครือข่ายส่วนภูมิภาคอีก 5 แห่ง สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย) นอกจากนี้ยังมอบหมายให้หน่วยงานต้นสังกัดกำกับดูแลสถานีวิทยุโทรทัศน์ซึ่งเอกชนจัดตั้งขึ้นและได้รับสิทธิให้ร่วมดำเนินการส่งโทรทัศน์ (ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ของบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ของบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด) (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2531:7)

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ (2531 : 207) ได้กล่าวถึงงานศึกษาของ Galtung & Ruge (1965) ว่าปัจจัยสำคัญสำหรับการเลือกข่าวมี 3 แบบคือ 1. ปัจจัยด้านองค์กร 2. ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว 3. ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยด้านองค์กรเป็นปัจจัยที่พบได้มากที่สุดหลีกเลี่ยงได้ยากที่สุด และมักมีปัญหาอุดมการณ์ติดตามมา ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของข่าว คือ การเลือกเหตุการณ์ที่เข้าได้กับความคาดหวังส่วนหนึ่งของผู้ชม (หมายความว่าเข้าได้กับเหตุการณ์ที่เคยมีมาแล้วในอดีต) ส่วนปัจจัยด้านสังคม-วัฒนธรรม คือการให้คุณค่าของข่าวกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง คนใหญ่ ๆ โต ๆ ชาติเป็นที่ชาติชั้นนำ ซึ่งจากเกณฑ์นี้เราสามารถคาดเดาได้ถึงเนื้อหาข่าวนั้นคือ ข่าวต้องไม่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเทศที่อยู่ห่างไกล ไม่มีความสำคัญทางการเมือง ไม่ใช่เรื่องของคนธรรมดาสามัญที่ไม่ใช่ชนชั้นนำ ไม่ใช่เรื่องที่ค่อย ๆ เกิดขึ้นในระยะเวลายาวนานและไม่ตื่นเต้นเร้าใจ

จากที่ได้กล่าวมาจะ เห็นได้ว่าในเรื่องนี้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับข่าวโทรทัศน์ของ ไทยโดย ดวงทิพย์ วรพันธ์ ในปี 2531 ได้ศึกษาเกี่ยวกับข่าวโทรทัศน์สภาพแวดล้อมไทย วิธีการแพร่กระจาย และการรับรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมไทย โดยเฉพาะด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมกฎหมายที่มีผลต่อการเสนอข่าวโทรทัศน์ของสถานี 5 แห่งในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ลักษณะ และวิธีการแพร่กระจายข่าวสารในรายการข่าวประจำวัน รวมทั้งสำรวจการรับรู้ข่าวสารในเชิงปริมาณ เนื้อหาและความนิยมของผู้ที่มีต่อรายการข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยปรากฏว่า ในเรื่องการคัดเลือกข่าวในปัจจุบันด้านสังคมวัฒนธรรมจะ เลือกข่าวจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นนำ และชาติชั้นนำ และลักษณะภาพและ เนื้อหาข่าวจะออกมาในรูปการสนับสนุนบุคคล

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า เนื้อหาในข่าวโทรทัศน์เกี่ยวข้องกับบุคคลในแง่ของการให้สถานภาพ ดังนั้นการศึกษาในเรื่องบทบาทของข่าวโทรทัศน์ที่มีต่อการให้สถานภาพ จะทำให้เข้าใจถึงเนื้อหาในข่าวโทรทัศน์ได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข่าวโทรทัศน์ที่มีผู้ศึกษามาแล้ว

ปราโมช รัฏวินิจ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของข่าวโทรทัศน์กับการกำหนดวาระให้กับประชาชน : การศึกษาเฉพาะกรณีข่าวสารการสร้างงานในชนบทในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ในปี พ.ศ. 2528 โดยมีจุดมุ่งหมายจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อหรือปัญหาต่าง ๆ ทางสื่อมวลชนกับการรับรู้หรือความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหานั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโทรทัศน์ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารในลักษณะของการให้สถานภาพแก่บุคคลมากกว่า การทำหน้าที่หลักคือ การให้ข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชน ข่าวสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์จะเป็นข่าวเกี่ยวกับบุคคลเป็นส่วนใหญ่ การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อหรือปัญหาต่าง ๆ เพื่อการรับรู้หรือเพื่อความเข้าใจของประชาชนในประเด็นดังกล่าวมีน้อยมาก ลักษณะของข่าวโทรทัศน์ในการกำหนดวาระให้กับประชาชนยังเป็นรูปของข่าวเกี่ยวกับบุคคล ผลงานของบุคคล กิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่น หรือจากผู้บริหารไปสู่ประชาชนมากกว่าจะเน้นถึงการรับรู้ ความเข้าใจของประชาชนขึ้นมาสู่ผู้บริหาร

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่หาวิทยานิพนธ์ที่กำลังศึกษา ในแง่ที่ข่าวโทรทัศน์มีบทบาทในการเสนอข่าว ในลักษณะของการให้สถานภาพแก่บุคคลมากกว่าจะหาหน้าที่หลักคือ การให้ข่าวสารและความรู้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาว่าข่าวโทรทัศน์ได้หาบทบาทในการให้สถานภาพได้อย่างไร และในลักษณะใด

เปรมวดี จันทรวัฒน์กุล และดวงดาว รัตนโสภิตกุล ได้ศึกษาถึงเรื่องโทรทัศน์มีบทบาทในการเสนอข่าวอย่างไรในนิตยสารปีที่ 4 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2518 โดยกล่าวถึง การเสนอรายการประเภทข่าวของทางสถานีโทรทัศน์ 4 แห่ง คือ ช่อง 3, 5, 7, 9 และกล่าวถึงเนื้อหาของข่าว เช่น พิจารณาในแง่การรายงานข่าวด้วยความรวดเร็วของข่าวต่างประเทศ พิจารณาในแง่การคัดเลือกข่าวที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ หรือการตัดสินใจของคนดูส่วนมากซึ่งเป็นเรื่องความขัดแย้งของความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้ชมโดยทั่วไป การเสนอข่าวในระยะเวลานาทีสั้นเกินไป นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ หัวหน้าฝ่ายข่าว หัวหน้าบรรณาธิการโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวของทั้ง 4 สถานี เพื่อทราบถึงนโยบายการเสนอข่าว การหาข่าว และบทบาทของโทรทัศน์ในการเสนอข่าว ซึ่งสรุปได้ว่าการคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการข่าวนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสถานีเป็นหลัก และอาจพิจารณาตามความเหมาะสมของสังคมไทย และจริยธรรมของการเสนอข่าวด้วย

ผลการศึกษาวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัยในแง่เนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสถานีเป็นหลัก และโครงสร้างของวิทยุโทรทัศน์ของไทย

อรนุช เลิศจรยารักษ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการเสนอรายการข่าวประกอบทางโทรทัศน์ ในปี 2528 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาประเภท วิธินำเสนอและเนื้อหาของรายการข่าวประกอบทางโทรทัศน์ (ข่าวประกอบในที่นี้หมายถึงรายการประเภทวิเคราะห์ข่าว เช่น พบโลกทางช่อง 3) ผลการวิจัยพบว่า มีสถานีโทรทัศน์เพียง 2 สถานี ที่นำเสนอรายการข่าวประกอบทางโทรทัศน์ คือ ช่อง 3 และช่อง 5 วิธินำเสนอมีความคล้ายคลึงกันในส่วนตอนการผลิตและวัตถุประสงค์ในการจัดรายการแตกต่างกันในเรื่องเนื้อหาของสาระที่นำมาวิเคราะห์จัดเป็นประเภทข่าวหนัก

ผลการศึกษาวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าสนใจศึกษาคือ แนวความคิดในการวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวว่าจัดแบ่งเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

อรนุช เลิศจรรยารักษ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โทรทัศน์ : วิธีคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของข่าวของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2529 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงวิธีการคัดเลือกข่าวและการจัดลำดับความสำคัญของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเฉพาะรายการข่าวในประเทศภาค 20 นาฬิกา ซึ่งออกอากาศในช่วงเดือนมกราคม 2529 ทางสถานีโทรทัศน์ 3 ช่อง ในกรุงเทพมหานคร คือ ช่อง 5, 7, 9 ผลการวิจัยพบว่า วิธีการคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ หัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวจะยึดหลักการบริหารตามนโยบาย วัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญ การจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว (agenda-setting) เรียงตามลำดับดังนี้

1. ข่าวพระราชกรณียกิจ
2. ข่าวรัฐบาลเน้นความสำคัญของตัวบุคคลทั้ง 3 สถานี และให้เวลากับข่าวนี้นานที่สุด
3. ข่าวการเมือง สถานีทั้ง 3 ให้เวลาน้อยที่สุด
4. ข่าวพัฒนา
5. ข่าวทั่วไป

และพบว่าทิศทางการจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว เริ่มจากสื่อ-มวลชนไปประชาชน

ผลการวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สนใจศึกษาในแง่ที่ การจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว จะให้ความสำคัญแก่ข่าวรัฐบาลมาก ซึ่งเป็นการให้สถานภาพ (conferring status) แก่บุคคล ซึ่งก็จะขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวที่ต้องยึดหลักการบริหารตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของทางสถานี ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ดวงทิพย์ วรพันธ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ชาวโทรทัศน์ : สภาพแวดล้อมไทย การแพร่กระจายและการรับรู้ในปี พ.ศ. 2531 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมไทย โดยเฉพาะด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมายที่มีผลต่อการเสนอข่าวโทรทัศน์ของสถานี 5 แห่งในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ลักษณะ และวิธีการแพร่กระจายข่าวสารในรายการข่าวประจำวัน รวมทั้งสำรวจการรับรู้ข่าวสารในเชิงปริมาณเนื้อหา และความนิยมของคนดูที่มีต่อรายการข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยปรากฏว่าสภาพแวดล้อมสังคมไทยที่มีผลต่อการเสนอข่าวโทรทัศน์มากที่สุดคือการเมือง เศรษฐกิจ รายการข่าวภาค 20.00 น. มีลักษณะเป็นข่าวหลัก พัฒนาการจากรูปแบบข่าวอ่านประกอบภาพหนึ่งมาเป็นนิตยสารข่าวซึ่งประกอบด้วย ข่าวอ่านประกอบภาพเคลื่อนไหว การรายงานข่าว ณ ที่เกิดเหตุประกอบคำสัมภาษณ์ของบุคคลในข่าว การผลิตข่าวประจำวันมีกระบวนการที่ซับซ้อน ขั้นตอนสำคัญคือการคัดเลือกข่าว และจัดลำดับความสำคัญของข่าว และให้ความสำคัญกับบุคคลในข่าวเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย และให้ความสำคัญกับข่าวตัวนล่าสุด สำหรับข่าวในประเทศ ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตข่าวและการรายงานข่าวพยากรณ์อากาศ

ผู้ผู้ชมมีโอกาสรับรู้ข่าวสารจากรายการข่าวประจำวันเฉลี่ยวันละ 1 ชั่วโมง 45 นาที เนื้อหาข่าวที่รับรู้เป็นข่าวภายในประเทศ ข่าวระดับชาติ ข่าวหนักที่ใส่สาระ ข่าวแท้ ข่าวที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมีปริมาณน้อยกว่าข่าวการเมืองและกิจกรรมเกี่ยวกับกองทัพ รายการข่าวเป็นรายการที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมโดยติดอันดับที่ 15-20 จาก 20 อันดับยอดนิยม นอกจากนี้ผู้ชมส่วนหนึ่งเห็นว่า โทรทัศน์ยังไม่มีเสรีภาพในการเสนอข่าวเมื่อมีเหตุการณ์บ้านเมืองสับสน ผู้ผู้ชมชอบแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์

ผลการศึกษาวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ท้าวทธานิพนธ์ที่กำลังศึกษาในแง่การคัดเลือกข่าวในปัจจุบันด้านสังคมวัฒนธรรม จะเลือกเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นนำและชาติชั้นนำ ลักษณะเนื้อหาจะออกมาในรูปสนับสนุนบุคคล ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ จะทราบบทบาทของข่าวโทรทัศน์ที่มีต่อการให้สถานภาพได้ดียิ่งขึ้น